

	UČNI NAČRT PREDMETA/COURSE SYLLABUS
Predmet:	Sociologija in psihologija
Course title	Sociology and Psychology

Študijski program in stopnja Study programme and level	Študijska smer Study field	Letnik Academic year	Semester Semester
Zdravstvena nega / 1. stopnja	Zdravstvena nega	2. letnik	4.
Nursing Care / 1st Cycle	Nursing Care	2 nd year	4 th

Vrsta predmeta/Course type obvezni /obligatory

Univerzitetna koda predmeta/University course code L2 UN12

Predavanja Lectures	Seminar Seminar	Sem. vaje Tutorial	Lab. vaje Laboratory work	Teren. vaje Field work	Samost. delo Individ. work	ECTS
75		15			30	4

Nosilec predmeta/Lecturer:

Sociologija RŠ – Ksenija Strnad, pred. IŠ - Kleopatra Kodrič, pred. Psihologija RŠ – dr. Katja Brkič Golob, pred. IŠ - dr. Barbara Horvat Rauter, viš. pred.

Jeziki/ Predavanja/Lectures: slovenski/Slovenian

Languages:

Vaje/Tutorial: slovenski/Slovenian

Pogoji za vključitev v delo oz. za opravljanje študijskih obveznosti:

Vpis v drugi letnik študijskega programa.	Prerequisites: The prerequisite for participation is enrolment in the second year of study.
---	---

Vsebina: Sociologija (45 P) <ul style="list-style-type: none"> • <i>Sociologija:</i> predmet, mesto in različni teoretično-metodološki pristopi Sociologije v sklopu drugih znanstvenih disciplin. • <i>Sociološke pozicije v odnosu do (ne)zdravja</i>, s posebnim poudarkom na medikalizaciji družbe; sodobni teoretični pristopi razumevanja družbenih odnosov in procesov, odnosov med življenjskimi razmerami, socialno-ekonomskimi tveganji, 	Content (Syllabus outline): Sociology (45 L) <ul style="list-style-type: none"> • <i>Sociology:</i> subject, position and various theoretical-methodological approaches of sociology in context with other scientific disciplines. • <i>Sociological position in relation to health and disease</i>, with special emphasis on medicalization of society; contemporary theoretical approaches of understanding social relations and processes, relationships within living
---	--

<p>socialnimi neenakostmi in zdravstvenim stanjem posameznika oz. skupin v post-moderni družbi; empirični instrumenti merjenja socialno-ekonomskih tveganj, razlik med socialnimi, starostnimi in spolnimi skupinami glede na vpliv socialnih, materialnih, vedenjskih in delovnih ter pristočasnih dejavnikov na zdravje, disciplinatorne vloge medicine, zdravstvene nege in političnih implikacij koncepta zdravega življenjskega sloga.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Sociologija in družbeni razvoj</i>: značilnosti družbenega razvoja in različne sociološke interpretacije, post-moderne družba; globalizacija, industrializacija; novodobne odvisnosti. • <i>Družbena struktura in družbene skupine</i>: opredelitev in klasifikacije, družbena diferenciacija in družbena mobilnost, hierarhija družbene moči, družbena stratifikacija. • <i>Zdravje in bolezen kot družbeni pojav</i>: družbena pogojenost zdravja in bolezni, kakovost družbenega življenja, kakovost življenja posameznika, revščina in socialna izključenost, omrežja socialne opore; kulturni kapital; socialni kapital. • <i>Zdravstvo kot družbeni pod-sistem</i>: zdravstveno zavarovanje v okviru države blaginje; socialne politike, dostop do zdravstvenih storitev, profesionalne skupine v zdravstvu, ponudniki in uporabniki zdravstvenih storitev. • <i>Temeljni sodobni družbeni problemi</i>: kulturni konflikt in problem multikulturalizma; postmoderna preobrazba družbene strukture in konflikt; usoda človeka v današnji družbi in pojem napredka (problemi humanizma, evtanazije, darovanja organov in transplantacije, abortusa, drugačnih spolnih praks); družbene posledice demografskih sprememb (staranje prebivalstva, medgeneracijsko sožitje, nataliteta); pojem družbenega kapitala. 	<p>conditions, socioeconomic risks, social inequalities and health conditions of individuals or groups in post-modern society; empirical measurement tools for measuring socio-economic risks, the differences between social, age and gender groups in relation to the impact of social, economic, behavioural and working, as well as leisure time, factors influencing health, disciplinary roles of medicine, nursing and political implications of the concept of a healthy lifestyle.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Sociology and social development</i>: characteristics of social development and different sociological interpretations, post-modern society; globalization, industrialization; contemporary dependence. • <i>Social structure and social groups</i>: definition and classification, social differentiation and social mobility, hierarchy of social power, social stratification. • <i>Health and illness as a social phenomenon</i>: social conditionality of health and disease, quality of social life, quality of an individual's life, poverty and social exclusion, social support networks; cultural capital; social capital. • <i>Health as a social sub-system</i>: health insurance in context of the welfare state; social policy, access to health services, professional groups in healthcare, providers and users of health services. • <i>Fundamental contemporary social issues</i>: cultural conflict and problem of multiculturalism; postmodern transformation of social structures and conflict; the fate of a human in today's society and the concept of progress (problems of humanism, euthanasia, organ donation and transplantation, abortion, different sexual practices); social consequences of demographic change (aging, intergenerational relations, natality); the concept of the social capital. • <i>Family and Health</i>: (types, roles, health care, children, elderly).
---	--

<ul style="list-style-type: none"> • <i>Družina in zdravje:</i> (tipi, vloge, zdravstvena oskrba, otroci, starostniki). <p>Psihologija (30 P, 15 SV)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Psihologija kot teoretična in aplikativna veda.</i> • <i>Osebnost.</i> Biološka in socialna podlaga psihičnega razvoja posameznika. • <i>Psihični procesi</i> – mišljenje, čustva, zaznave, motivi. • <i>Frustracije in konflikti, obrambni mehanizmi.</i> • <i>Stres in obvladovanje stresa.</i> • <i>Pojav psihosomatskih motenj in bolezni.</i> • <i>Psihološka priprava za medicinske postopke in operativne posege.</i> • <i>Psihološki aspekti bolečine.</i> • <i>Spremljanje kroničnih bolnikov.</i> • <i>Značilnosti posameznih življenjskih obdobj.</i> • <i>Socialni procesi v zdravstveni negi.</i> • <i>Psihologija skupin in timsko delo.</i> • <i>Komunikacija v zdravstvu (z bolniki, svojci in sodelavci).</i> • <i>Psihologija zdravja, bolezni in bolnika.</i> • <i>Preventiva v zdravstvu.</i> 	<p>Psychology (30 L, 15 T)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Psychology as a theoretical and applied science.</i> • <i>Personality.</i> Biological and social basis of the individual's psychological development. • <i>Mental processes</i> - thoughts, feelings, perception, motives. • <i>Frustration and conflicts, defence mechanisms.</i> • <i>Stress and stress management.</i> • <i>Emergence of psychosomatic disorders and diseases.</i> • <i>Psychological preparation for medical procedures and surgeries.</i> • <i>Psychological aspects of pain.</i> • <i>Monitoring of chronic patients.</i> • <i>Characteristics of individual life stages.</i> • <i>Social processes in health care.</i> • <i>Groups psychology and teamwork.</i> • <i>Communication in Health Care (with patients, relatives and co-workers).</i> • <i>Psychology of health, illness and the patient.</i> • <i>Prevention in health care.</i>
---	--

Temeljna literatura in viri/Readings:

Temeljna literature /Basic literature:

Sociologija/Sociology

- Bezenšek, J. in Barle, A. (2007). *Poglavja iz sociologije medicine.* Maribor: Medicinska fakulteta.
- Buzeti, T. et al. (2011). *Neenakosti v zdravju v Sloveniji.* Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije.
- Haralambos, M. in Holborn, M. (1999). *Sociologija. Teme in pogledi.* Ljubljana: DZS; poglavja 1 Sociološki pogled (str. 10-26), 2 Družbena stratifikacija (str.27-131) in 9 Moč, politika in država (str. 507-587).
- Kamin, T. (2006). *Zdravje na barikadah: dileme promocije zdravje.* Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Slatar, B. (2012). *Medikalizacija - medikamentalizacija družb poznega kapitalizma.* Ljubljana: Časopis za Kritiko Znanosti: Vol. 39, Iss. 250: 31-46, 291-292, 299-300. Dostopno na: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-CWR1XT9S/a44095e8-1498-4ca3-b3e3-5a7335a54aba/PDF>.
- Ule, M. (2009). *Spregljedana razmerja: o družbenih vidikih sodobne medicine.* Maribor: Aristej.

Psihologija/Psychology

- Musek, J. (2005). *Psihološke dimenzije osebnosti*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Havelka, M. (2002). *Zdravstvena psihologija*. Jastrebarsko: Založba Slap.
- Rakovec-Felser, Z. (2002). *Zdravstvena psihologija*. Maribor: Visoka zdravstvena šola.
- Rakovec-Felser Z. (2009). *Psihologija telesnega bolnika in njegovega okolja: razumeti in biti razumljen*. Maribor: Založba Pivec.
- Payne, S. in Waker, J. (2002). *Psihologija v zdravstveni negi*. Ljubljana: Educy.
- Kompare, A., Stražišar, M., Dogša, I., Vec, T., Jaušovec, N. in Curk, J. (2005). *Psihologija, spoznanja in dileme*. Ljubljana: DZS.

Priporočena literatura / Recommended literature:

Sociologija/Sociology

- Annandale, E. (1998). *The Sociology of Health and Medicine, A Critical Introduction*. Cambridge: Polity Press.
- Artnik B., et al. (2011). *Neenakosti v zdravju in z zdravjem povezanih vedenjih slovenskih mladostnikov*. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije.
- Conrad, P. (2008). *Sociologija zdravja in bolezni: kritične perspektive*. Macmillan Publishers.
- Gabe, J. in Monaghan L. (2013). *Key Concepts in Medical Sociology*. London: SAGE Publications.
- Karoli, B. (2007). *Pojavljanje medicinskih sester v javnih medijih*. Obzor. Zdr. N.: 41: 21 - 24.
- Kvas, A. Seljak, A. (2004). *Slovenske medicinske sestre na poti v postmoderno*. Ljubljana: Društvo medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov Ljubljana.
- Lupton, G.M., Najman, J.M. (eds). (2001). *Sociology of Health and Illness*, Australian Readings. South Yarra: Macmillan publishers Australia.
- Lupton, D. (2003). *Medicine as Culture. Illness, Disease and the Body in Western Societies*. London: Sage.
- White, K. (2002). *An Introduction of the Sociology of Health and Illness*. London: Sage.

Psihologija/Psychology

- Goodman, B. (2015). *Psychology and sociology in nursing*. Thousand Oaks: Sage.
- Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (2020). *Razvojna psihologija 3. Zvezek*. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani.
- Neil, N. (2006). *Psychology of nursing care*. New York: Palgrave Macmillan.
- Ozbič, P., Wolf, N. in Bernot, M. (2019). *Žalovanje v družini*. Ljubljana: Slovensko združenje palliative in hospice oskrbe, Onkološki inštitut.
- Avsec, A., Kavčič, T., Petrič, M. (2023). *Temeljni vidiki osebnosti*. Ljubljana: Založba Univerze.
- Cilar Budler, L. in Čuček-Trifkovič, K. (2023). *Duševno zdravje v napredni praksi zdravstvene nege*. Maribor: Univerzitetna založba.
- Kompare, A., Stražišar, M., Dogša, I., Vec, T., Jaušovec, N. in Curk, J. (2023). *Psihologija, spoznanja in dileme: učbenik za psihologijo v 4. Letniku gimnazijskega programa* (1. Prenovljena izdaja, 12. Natis.) . Ljubljana: DZS.
- Rakovec-Felser Z. (2020). *Psihologija telesnega bolnika in njegovega okolja: razumeti in biti razumljen*. Maribor: Založba Pivec.

- Brett, W., P. in Boninger, D. (2021). *Introductory psychology in modules: understanding our heads, hearts and hands*. New York, London: Routledge, Taylor and Francis Group.

Cilji in kompetence:

Učna enota prispeva predvsem k razvoju naslednjih splošnih in specifičnih kompetenc:

Sociologija

- obvladovanje temeljnega znanja s področja sociologije, ki se povezuje s področji, na katerih temelji splošna zdravstvena nega,
- razumevanje in upoštevanje raznolikosti globalnega ter lokalnega okolja pri organizaciji in izvajanju celovite zdravstvene nege,
- poznavanje profesionalne etike, pravne zakonodaje, priznavanje in spoštovanje moralnih in etičnih načel in vrednot,
- obvladovanje raziskovalnih metod, postopkov in procesov, razvoj kritične in samokritične presoje,
- usposobljenost za avtonomno, holistično, tolerantno, skrbno in občutljivo obravnavo posameznika ali skupine, brez izrekanja sodb ob zagotavljanju/varovanju pravic, zaupanja in želja različnih posameznikov in skupin,
- sposobnost vsestranskega in sistematičnega prilagajanja obravnave pacienta glede na relevantne dejavnike,
- razvoj komunikacijskih sposobnosti in spretnosti v strokovnem okolju,
- sposobnost izobraževati, vzgajati za ohranjanje zdravja ter dobrega počutja zdrave in bolne populacije, družbene skupnosti, skupin in posameznikov,
- sposobnost spoštovati pacientovo dostojanstvo, zasebnost in zaupnost podatkov,
- usposobljenost za učinkovito komuniciranje (vključujoč uporabo tehnologij) s pacienti, z družinami in družbenimi skupinami v normalnem in specifičnem komunikacijskem okolju/vzdušju,
- spoznanje, da je dobro počutje pacienta doseženo v kombinaciji prizadevanja in

Objectives and competences:

The learning unit mainly contributes to the development of the following general and specific competences:

Sociology

- management of fundamental knowledge in the field of sociology, associated with areas in which general nursing is based,
- understanding and appreciating diversity of global and local environment in the organization and implementation of comprehensive health care,
- knowledge of professional ethics legislation, recognition and respect for moral and ethical principles and values,
- management of research methods, procedures and processes, development of critical and self-critical assessment,
- qualification for autonomic, holistic, tolerant, careful and sensitive treatment of an individual or a group, passing no judgments when ensuring or protecting rights, trusts and desires of various individuals and groups,
- the ability of a comprehensive and systematic treatment of the patient in relation to the relevant psychological, social, cultural, psychological, spiritual and social factors,
- development of communication skills in the professional environment,
- the ability to educate, train for maintaining health and well-being of healthy and unhealthy populations, social communities, groups and individuals,
- ability to respect patient's dignity, privacy and confidentiality of data,
- the ability for an effective communication (including the use of the ICT) with patients, families and social groups in the normal and

<p>aktivnosti vseh članov zdravstveno socialnega tima.</p> <p>Psihologija</p> <ul style="list-style-type: none"> • usvojiti temeljno znanje s področja psihologije, • poznavanje profesionalne etike, pravne zakonodaje, priznavanje in spoštovanje moralnih in etičnih načel in vrednot ter njihova uporaba pri strokovnem praktičnem delu, • usposobljenost za avtonomno, holistično, tolerantno, skrbno in občutljivo obravnavo posameznika ali skupine, brez izrekanja sodb ob zagotavljanju/varovanju pravic, zaupanja in želja različnih posameznikov in skupin, • sposobnost vsestranskega in sistematičnega prilagajanja obravnave pacienta glede na relevantne fizikalne, psihične, socialne, kulturne, psihološke, spiritualne in družbene dejavnike, • usposobljenost za spodbujanje pacientov in njihovih svojcev, da izrazijo svoje probleme in skrbi ter primerno odzivanje glede na situacijo, tako emocionalno, socialno, psihološko, spiritualno ali psihično, • usposobljenost za prepoznavanje psihičnih stanj, kot so strah, stres in depresija, dajanje emocionalne podpore ter svetovanje. • razvoj komunikacijskih sposobnosti in spretnosti v strokovnem okolju (domačem in mednarodnem), • prevzemanje odgovornosti za profesionalen razvoj in uporaba evalvacije kot načina za refleksijo in izpopolnjevanje lastnega dela ter povečanje kvalitete uslug na delovnem mestu, • sposobnost spoštovati pacientovo dostojanstvo, zasebnost in zaupnost podatkov, • sposobnost upoštevati psihološke (emocionalne, psihične, osebne) potrebe pacienta, • sposobnost informirati, izobraževati, vzgajati in nadzorovati paciente in njihove družine, 	<p>specific communication environment/atmosphere</p> <ul style="list-style-type: none"> • realization that the well-being of the patient is achieved by combining effort and activities of all members of the health social team. <p>Psychology</p> <ul style="list-style-type: none"> • acquiring fundamental knowledge in the field of psychology, • knowledge of professional ethics, legislation, recognizing and respecting moral and ethical principles, including values and their implementation in practical expertise, • qualification for autonomic, holistic, tolerant, careful and sensitive treatment of an individual or a group, passing no judgments when ensuring or protecting rights, trusts and desires of various individuals and groups, • the ability of a comprehensive and systematic treatment of the patient in relation to the relevant psychological, social, cultural, psychological, spiritual and social factors, • the ability to encourage patients and their relatives to express their problems and concerns, and respond appropriately depending on the situation, emotionally as well as socially, psychologically, spiritually or psychologically, • the ability to identify psychological states such as anxiety, stress and depression, giving emotional support and counselling, • development of communication skills in the professional environment (local and international), • taking responsibility for the professional development and learning, improving work through the evaluation, in order to ensure the quality of services, • the ability to respect the patient's dignity, privacy and confidentiality of the data, • the ability to consider psychological (emotional, mental, personal) needs of the patient,
--	---

<ul style="list-style-type: none"> • sposobnost za varno dokumentiranje medicinskih in drugih terapij, • usposobljenost za uporabo komunikacijskih in svetovalnih tehnik. 	<ul style="list-style-type: none"> • the ability to inform, educate, train and supervise patient and their families, • the ability to safe documentation of medical and other therapies, • the ability to use communication and counselling techniques.
---	--

Predvideni študijski rezultati:

Intended learning outcomes:

<p><i>Znanje in razumevanje</i></p> <p><i>Sociologija</i> <i>Študent/študentka:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • pozna temeljne pojme sociologije in ugotovitve o splošnih zakonitostih družbenega razvoja in družbene strukture, • se seznani s sociološkimi pristopi k analizi kakovosti življenja in zdravja, • izoblikuje strokovni sociološki odnos do pojava bolezni in obolevnosti, • usposobi se za identifikacijo družbenih problemov, povezanih z zdravjem in zdravstvom, • razume družbene dejavnike zdravja in bolezni, • se seznani s socialnopsihološkimi dejavniki zdravja in bolezni, • razvija sposobnosti kritičnega mišljenja in konstruktivnega sodelovanja v razpravi, • usposobi se za uporabo komunikacijskih spretnosti, • usposobi se za uporabo raziskovalnih metod, postopkov in procesov. <p><i>Psihologija</i> <i>Študent/študentka:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • usvoji temeljno znanje s področja psihologije in spozna njen pomen za ohranjanje zdravja, • spozna strukturo, razvoj in motnje osebnosti, • spozna temeljne psihične procese, • usvoji znanje o stresu, izgorevanju, krizah, konfliktih in se nauči spopadati se z njimi, • usvoji znanje s področja procesa žalovanja, 	<p><i>Knowledge and understanding:</i></p> <p><i>Sociology</i> <i>Students:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • know the basic concepts of sociology and recognize the general laws of social development and social structure, • become familiar with sociological approaches to analysing quality of life and health, • form a professional sociological relation towards occurrence of disease and illness, • trained to identify social problems related to health and healthcare, • understand the social determinants of health and disease, • become familiar with the socio-psychological determinants of health and disease, • develop critical thinking skills and constructive participation in debate, • are trained to use communication skills, • are trained to use research methods, procedures and processes. <p><i>Psychology</i> <i>Students:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • acquire fundamental knowledge in the field of psychology and recognize its importance for the preservation of health, • learns the structure, development and personality disorders, • learns basic psychological processes, • acquires knowledge about stress, burnout, crises, conflicts and learn to cope with them,
--	---

<ul style="list-style-type: none"> • usvoji znanje s področja bolečine in ravnanja z njo, • se usposobi za delo v skupinah, • se usposobi za komunikacijo z bolniki, s svojci in sodelavci, • spozna psihologijo bolnika in svojcev, • se usposobi za avtonomno, holistično, tolerantno, skrbno in občutljivo obravnavo posameznika ali skupine, • se usposobi za varno dokumentiranje. 	<ul style="list-style-type: none"> • acquires knowledge about grieving process, • acquires knowledge about pain and it's treatment, • are trained to work in groups, • are trained to communicate with patients, relatives and colleagues, • understand the psychology of the patient and their relatives, • are trained for an autonomous, holistic, tolerant, careful and sensitive treatment of an individual or group, • be trained to safely documentation.
---	---

Metode poučevanja in učenja:

Learning and teaching methods:

<ul style="list-style-type: none"> • <i>predavanja</i> z aktivno udeležbo študentov (razlaga, diskusija, vprašanja, primeri, reševanje problemov, kritično presojanje, diskusija, refleksija izkušenj, primeri dobre prakse), • <i>seminarske vaje (Psihologija)</i>: vaje v obliki delavnic, raziskovanje različnih delov sebe in svojega doživljanja, pisanje refleksije. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>lectures</i> with active student participation (explanation, discussion, questions, examples, problem solving, critical evaluation, discussion, reflection of experience, examples of good practice). • <i>tutorial (Psychology)</i>: tutorial in the forms of workshops, exploring different parts of yourself and your psychological processes, writing a reflection.
---	---

Načini ocenjevanja:

Delež (v %)
Weight (in %)

Assessment:

<p>Skupna ocena je sestavljena iz dveh delov, pri čemer pozitivna ocena posameznega dela učne enote predstavlja 50 % ocene:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Sociologija o Psihologija 	<p>50 %</p> <p>50 %</p>	<p>The total grade consists of two parts, with a positive grade of each part of the learning unit representing 50% of the grade:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Sociology o Psychology
<p>K oceni posameznega dela učne enote prispevajo naslednji elementi:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Sociologija <ul style="list-style-type: none"> - izpit o Psihologija <ul style="list-style-type: none"> - izpit, - priprava in predstavitev refleksije. 	<p>100 %</p> <p>80 %</p> <p>20 %</p>	<p>The following elements contribute to the evaluation of each part of the learning unit:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Sociology <ul style="list-style-type: none"> - exam o Psychology <ul style="list-style-type: none"> - exam, - preparation and presentation of the reflection.
<p>Ocenjevalna lestvica: ECTS.</p>		<p>Grading scheme: ECTS.</p>

